

Ako sa spovedať

PRÍPRAVA NA SV. TAJINU SPOVEDE

V rukách držíš krátky výber z vynikajúcej knihy neznámeho ruského autora “SPOMIENKY PÚTNIKA”. V tomto úryvku pútnik rozpráva o sviatosti zmierenia. Nech ti rady pútnikovo spovedníka poslúžia ako spovedné zrkadlo pravdy, ktoré nám ukazuje nás samých v celej duchovnej nahote, ktoré odzrkadľuje náš skutočný duchovný stav. Väčšinou nie sme k sebe veľmi prísni... Ale aká je skutočnosť?

Ako vyzeráme pri pohľade z nebies - v očiach Boha a jeho anjelov? Vari nie je náš nie príliš smutný pohľad na seba samých spôsobený duchovnou slepotou, ktorá nám bráni vidieť svoje hriechy, svoju biedu, vidieť hlbokú priepasť do ktorej sme sa zrútili? Čítaj a nahliadni v nasledujúcich riadkoch do zrkadla. Predtým, než začneš odsudzovať zrkadlo za obraz, ktorý ti ukazuje, dobre uvaž, či na ňom nie je niečo pravdivé.

Ku koncu týždňa, v ktorom som sa pripravoval na spoveď, ma napadlo, že by mala byť čo najpodrobnejšia. Začal som teda preberať a prezerať všetky svoje hriechy od mladosti až podnes. Robil som to veľmi dôkladne a aby som nič nezabudol, všetko, na čo som si spomenul, som čo najpresnejšie zapísal. Pokryl som tým veľký hárok papiera. Počul som, že v Kitajevskej pustovni, asi päť míľ od Kyjeva, býva kňaz, ktorý žije asketickým životom, je veľmi múdry a plný porozumenia. Každý, kto k nemu prišiel, aby prijal sviatosť zmierenia, našiel ovzdušie nežného súcitu a odišiel so spásnym poučením a pokojným duchom. Veľmi som sa potešil, keď som o ňom počul a ihneď som k nemu zašiel. Chvíľu sme spolu hovorili a potom som sa opýtal na jeho radu, podávajúc mu papier, aby sa naň pozrel. Prečítal si ho a povedal: “Drahý priateľ, veľa z toho, čo ste napísali je úplne malicherné. Počujte: nechodte sa spovedať z hriechov, ktoré ste už ľutovali a boli vám odpustené. Znovu sa s nimi nezaoberajte, pretože by to poukazovalo na pochybnosti o moci sviatostného zmierenia. Potom: nepripomínajte si iných ľudí spojených s vašimi hriechmi: súďte iba seba. Po tretie: svätí otcovia nám zakazujú podrobne rozprávať o všetkých okolnostiach hriechu a radia nám, aby sme ich vyznali bez určitých detailov, aby nevzniklo pokušenie pre spovedajúceho sa i pre kňaza. Po štvrté: prišli ste ľutovať a neľutujete, čo ste spáchali. To, že nedokážete ľutovať svedčí, že vaše pokánie je vlažné a nedbalé. Po piate: uvádzate všetky možné podrobnosti, ale prehliadli ste to hlavné; nezahrnuli ste najväčšie hriechy. Nevyznali ste ani nenapísali, že nemilujete Boha, že nenávidíte svojho blížneho, že neveríte v Božie slovo a že ste plný pýchy a ctižiadostivosti. V týchto štyroch hriechoch je všetko zlo a naša duchovná skaza. Sú to hlavné korene, z ktorých vyrážajú výhonky všetkých hriechov, do ktorých padáme.” Bol som veľmi prekvapený, keď som si ho vypočul a povedal som: “Odpusťte mi, ctihodný otče, ale ako je možné nemilovať Boha, nášho Stvoriteľa a

Ochrancu? V čo by sme mali veriť, ak nie v Božie slovo, v ktorom je všetka pravda a svätosť? Všetkým svojim blížnym prajem dobro. Prečo by som ich mal nenávidieť? Nemám nič, na čo by som mohol byť pyšný. Okrem svojich nevyčísľiteľných hriechov nemám vôbec nič, čo by si zaslúžilo chválu; a po čom by som mal túžiť pri svojej chudobe a chatrnom zdraví?

Keby som bol vzdelaným alebo bohatým mužom, potom by som sa určite previnil v tom, o čom ste hovorili.” Odpovedal: “Škoda, môj milý, že ste tak málo pochopili z toho, čo som vám povedal. Pozrite sa! Poučím vás rýchlejšie, keď vám dám tieto poznámky. Vždy ich používam pri svojej vlastnej spovedi. Prečítajte si ich a spoznáte, že jasne a presne dokazujú to, čo som vám povedal.”

Spoveď, ktorá vedie vnútorného človeka k pokore.

Keď som pozorne obrátil svoj zrak na seba a pozoroval trvalý stav svojho vnútra, presvedčil som sa, že nemilujem Boha, nemám lásku k svojim blížnym, nemám nábožnú vieru a som plný pýchy a pôžitkárstva. To všetko je výsledkom podrobného skúmania mojich pocitov a správania.

1. Nemilujem Boha

Keby som miloval Boha, neustále by som na neho myslel s radostným srdcom. Každá myšlienka na Boha by mi poskytovala šťastie a blaženosť. Naopak, oveľa častejšie a horlivejšie myslím na pozemské veci a myslieť na Boha je pre mňa práčne a suchopárne. Keby som miloval Boha, potom by bol rozhovor s ním v modlitbe mojím pokrmom a potešením a doviedol by ma k neprerušovanému spoločenstvu s ním. Ale naopak, nielenže nenachádzam potešenie v modlitbe, ale považujem ju dokonca za námahu. Zápasím s nechúťou, som oslabovaný lenivosťou a radšej som hotový dychtivo sa zaoberať hocijakou bezvýznamnou maličkosťou, len nech to skrátí modlitbu a odvádza ma od nej. Môj čas uteká nepozorovane v malicherných činnostiach, ale keď sa venujem Bohu, keď sa staviam do jeho prítomnosti, zdá sa mi každá hodina dlhá ako rok. Ak niekto miluje druhého, myslí naňho celý deň, nepretržite, predstavuje si ho, stará sa oň a za žiadnych okolností jeho milovaný priateľ neopúšťa jeho myseľ. Avšak ja si v priebehu dňa sotva vyhradím jednu hodinu na hlboké ponorenie sa do meditácie o Bohu, na zapálenie svojho srdca láskou k nemu, zatiaľ čo horlivo venujem dvadsaťtri hodín dňa ako vrúcnu obeť modlám svojich vášní a sklonov. Dychtím po rozhovoroch o ľahkovážnych veciach a po tom, čo znižuje ducha; to ma teší. Ale v úvahách o Bohu som vyprahnutý, znudený a lenivý. Aj keď som inými nechtiac vtiahnutý do duchovného rozhovoru, snažím sa rýchlo zmeniť tému na takú, ktorá sa páči moji žiadostiam. Som neúnavne zvedavý na novinky o občianskych záležitostiach a politických udalostiach; horlivo hľadám uspokojenie pre svoju záľubu v získavaní poznatkov o vede a umení a na cestách v získavaní vecí, ktoré túžim vlastniť. Ale štúdium Božích zákonov, znalosť Boha a náboženstva robí na mňa pramály dojem a neuspokojuje hlad mojej duše. Nielenže tieto veci považujem za nepodstatné zamestnanie pre kresťana, ale svojím spôsobom za akési vedľajšie záujmy, ktorými by som sa mohol zaoberať vo svojom zvyšnom čase, vo voľných chvíľach. V krátkosti, ak sa láska k Bohu posudzuje podľa zachovávania jeho prikázaní: “Ak ma miluješ, zachovávaj moje prikázania”, hovorí náš Pán Ježiš Kristus, potom ja nielenže ich nezachovávam, ale dokonca sa o to málo snažím; nasleduje teda celkom isto záver, že nemilujem Boha. Tak to hovorí aj sv. Bazil Veľký: “Dôkaz, že človek nemiluje ani Boha ani Krista je v tom, že nezachováva jeho prikázania”.

2. Nemilujem svojho blížneho

Nielenže som neschopný položiť za neho svoj život (ako hovorí evanjelium o tom, kto má lásku k svojmu priateľovi), ale ani neobetujem pre dobro svojho blížneho svoje šťastie, svoje pohodlie, svoj pokoj. Keby som ho miloval ako seba samého, ako hovorí evanjelium, jeho

nešťastie by ma zarmútilo a jeho šťastie by ma tešilo. Ale naopak, načúvam podivným, nešťastným historkám o svojich blížnych a nie som zarmútený; zostávam úplne nedotknutý, alebo - čo je ešte horšie - nachádzam v tom niečo ako potešenie. Nesprávne správanie svojho brata nezakrývam svojou láskou, ale s odsúdením to rozhlasujem. Jeho dobro, česť a šťastie ma neteší ako moje vlastné, ale akoby boli niečím úplne cudzím; nepotešujú ma. Dokonca vo mne vzbudzujú ľstivé pocity závidi alebo opovrhovania.

3. Nemám nábožnú vieru

Neverím ani v nesmrteľnosť, ani v evanjelium. Keby som bol pevne presvedčený a veril bez pochybností, že za hrobom je večný život a odplata za skutky tohto života, neustále by som musel na to myslieť. Samotný ideál nesmrteľnosti by ma udržoval v bázni pred Bohom a správaj by som sa tomto svete ako cudzinec, ktorý sa tu pripravuje na vstup do svojej rodnej zeme. Naopak, vôbec nemyslím na večnosť a považujem koniec tohto pozemského života za hranicu svojej existencie. Hniezdi vo mne tajná myšlienka: "Kto vie, čo bude po smrti?" Ak poviem, že verím v nesmrteľnosť, tak hovorím iba o svojej mysli a moje srdce je veľmi vzdialené pevnému presvedčeniu. Túto skutočnosť otvorene dosvedčuje moje správanie a moja neustála starostlivosť o uspokojovanie zmyslového života.

Keby som s vierou a celým srdcom prijal sväté evanjelium ako Božie slovo, keby som sa ním neustále zaoberal, študoval ho, nachádzal v ňom potešenie a s hĺbkou zbožnosti zameral naň svoju pozornosť! Je v ňom ukrytá múdrosť, milosrdenstvo a láska. To by ma viedlo ku šťastiu, nachádzal by som pokoj v štúdiu Božích zákonov vo dne i v noci. V nich by som nachádzal potravu ako svoj každodenný chlieb a moje srdce by bolo vedené k zachovávaní zákonov. Nič na zemi by nebolo dost' silné, aby ma od toho odpútalo. Ale v skutočnosti je to naopak - vždy, keď čítam alebo počujem Božie slovo, a býva to len z nutnosti alebo všeobecnej lásky ku vedomostiam, pristupujem k nemu bez napätej pozornosti a zdá sa mi nudné a nezaujímavé. Zvyčajne skončím s čítaním bez akéhokoľvek zisku a som veľmi náchylný prejsť na svetské čítanie, ktoré ma viac teší a v ktorom nachádzam nové a zaujímavé námety.

4. Som plný pýchy a zmyslovej sebalásky

Potvrdzujú to všetky moje skutky. Keď v sebe vidím niečo dobré, chcem to zverejniť alebo sa s tým pred inými ľuďmi pochváliť, alebo sám seba obdivovať. Aj keď vystavujem na obdiv vonkajšiu pokoru, pripisujem ju svojej vlastnej sile a považujem sa za lepšieho než tí druhí, alebo aspoň za nie horšieho. Keď v sebe spoznám chybu, snažím sa ju ospravedlniť; zakrývam ju slovami "som jednoducho taký" alebo "nemôžem za to". Hnevám sa na ľudí, ktorí som mnou nejednajú s úctou a považujem ich za neschopných oceniť hodnotu človeka. Chválim sa svojimi darmi a považujem neúspechy v akejkolvek činnosti za osobnú urážku. Reptám a teší ma nešťastie mojich nepriateľov. Keď sa usilujem o niečo dobré, robím tak preto, aby som dosiahol chválu alebo pre duchovné pôžitkárstvo či svetskú útechu. V krátkosti, neustále zo seba robím idol a sústavne mu slúžim, pričom vo všetkom hľadám zmyslovú radosť a potravu pre svoje zmyselné vášne a chtivosť.

Keď sa nad tým všetkým zamýšľam, vidím, že som pyšný, neverný, neveriaci, bez lásky k Bohu a prechovávam nenávisť k svojmu blížnemu. Môže byť niečo hriešnejšie? Duchovia temna sú na tom lepšie než ja. Hoci nemilujú Boha, nenávidia človeka a žijú v pýche, predsa aspoň veria a chvejú sa pred Bohom. Ale ja?! Môže byť horšie odsúdenie než to, ktoré ma čaká? Vari bude vynesený prísnejší výrok o treste než ten nad nevšímavým a nerozumným, premárneným životom, ktorý poznávam sám v sebe?

Pri čítaní spovedného zrkadla, ktoré som dostal od kňaza, som sa zdesil a pomyslel si: "Nebesia! Aké hrozné hriechy sú vo mne ukryté a doteraz som si to nevšimol!" Túžba po očistení ma viedla k tomu, aby som prosil tohto veľkého duchovného otca, aby ma naučil

poznať príčiny všetkého toho zla a spôsob, ako ho vyliečiť. A on ma začal poučovať:

“Pozrite sa, bratku, príčinou nemilovania Boha je nedostatok viery, nedostatok viery je spôsobený nedostatočným presvedčením a príčinou toho je zanedbanie hľadania svätého a pravdivého poznania. Je to ľahostajnosť voči svetlu Ducha. Jednoducho, ak neveríte, nemôžete milovať; ak nie ste presvedčený, nemôžete veriť, a aby ste získali presvedčenie, musíte dosiahnuť plnú a presnú znalosť toho, o čo sa jedná. Meditáciou, štúdiom Božieho slova a všímaním si svojich skúseností musíte vo svojej duši vzbudiť smäd a túžbu - alebo, ako to niektorí nazývajú - “zázrak”, ktorý prináša neuspokojiteľnú túžbu poznať veci lepšie a plnšie, vniknúť hlbšie do ich podstaty.

“Jeden duchovný autor o tom hovorí takto: “Láska väčšinou rastie pomocou poznania a čím väčšia je hĺbka a rozsah poznania, o to viac bude lásky, tým ľahšie zmäkne srdce a otvorí sa pre Božiu lásku. Treba sa usilovne dívať na plnosť a krásu Božej podstaty a bezhraničnú lásku Boha k človeku.” Teraz vidím, že dôvodom týchto hriechov, o ktorých ste čítali, je lenivosť v premýšľaní o duchovných veciach, ktorá tlmí potrebu takých myšlienok. Ak chcete vedieť, ako prekonať zlo, usilujte sa všetkými prostriedkami, ktoré poznáte, o duchovné osvetlenie a dosahujte ho usilovným štúdiom Božieho slova a svätých otcov, pomocou rozjímania a duchovných rád a rozhovorom s ľuďmi, ktorí sú múdri v Kristovi. Ach, drahý brat, koľko nešťastia nás stretáva iba preto, že sme leniví hľadať Svetlo pre našu dušu prostredníctvom slova pravdy. Neštudujeme Božie zákony vo dne a v noci, nemodlíme sa dôkladne a neustále. A preto je náš vnútorný človek hladný, studený a vysilený, takže už nemá síl uskutočniť odvážny krok vpred na ceste spravodlivosti a spásy! Rozhodnime sa, milovaný, použiť tieto metódy a čo najčastejšie naplňovať svoju myseľ myšlienkami o nebeských veciach; vtedy láska, ktorá je do našich srdc vliovaná zhora, vyšľahne v nás sťa plameň. Urobme tak spolu a modlime sa čím častejšie, pretože modlitba je hlavným a najmocnejším prostriedkom našej obnovy a nášho dobra. Modlime sa slovami, ktoré nás učí svätá cirkev: Ó Bože, daj, aby som Ťa miloval tak, ako som kedysi miloval hriech.”

Všetko som si pozorne vypočul. S hlbokým dojatím som požiadal tohto svätého otca, aby vypočul moju spoveď a vyslúžil mi sväté sviatosti. Na druhý deň ráno, po prijatí sviatosti eucharistie som sa s požehnanou posilou chcel vrátiť do Kyjeva, ale dobrý otec, ktorý odišiel na dva dni do lavry, ma na tú dobu nechal vo svojej pustovni, priamo vo svojej cele, takže som sa v jej tichu mohol bez prekážok oddať modlitbe. Skutočne, strávil som tu dva dni ako v nebi. Vďaka modlitbe svojho starca som sa aj napriek všetkej svojej nehodnosti radoval z dokonalého pokoja. Modlitba pretekala mojím srdcom tak ľahko a šťastne, že som počas tej doby zabudol na všetko, i na seba; v mojej mysli bol iba Ježiš Kristus. Nakoniec sa kňaz vrátil. Požiadal som ho o radu, kam by som mal teraz putovať. Dal mi svoje požehnanie so slovami: “Chod’ do Počajeva, pokloň sa zázračným odtlačkom nôh našej najčistejšej Božej Matky a ona povedie tvoje kroky na cestu pokoja”.